

REGLUGERÐ

um takmarkanir og bann veghaldara við umferð vélknúinna ökutækja um stundarsakir vegna loftmengunar.

1. gr.

Markmið og gildissvið

Markmið þessarar reglugerðar er að draga úr skaðlegum áhrifum loftmengunar frá umferð á vegum á heilsu manna og umhverfi.

Reglugerðin gildir um tímabundnar takmarkanir og bann veghaldara við umferð vélknúinna ökutækja, skv. 2. og 3. mgr. 85. gr. umferðarlaga nr. 77/2019, um stundarsakir á vegi eða svæði þegar loftmengun er yfir heilsufarsmörkum eða hætta er talin á að svo verði.

2. gr.

Takmörkun eða bann við umferð

Sveitarstjórn, eða Vegagerðinni, þegar um þjóðveg er að ræða, er heimilt að takmarka eða banna umferð um stundarsakir á vegi eða svæði þegar loftmengun er yfir heilsufarsmörkum eða talin er hætta á að svo verði. Til grundvallar slíku banni skal liggja fyrir mat viðkomandi heilbrigðisnefndar og rökstuðningur fyrir takmörkun umferðar vegna mengunar, studdur mæliniðurstöðum eða mengunarspám Umhverfisstofnunar eða heilbrigðiseftirlits viðkomandi sveitarfélags.

Upplýsingar um takmarkanir eða bann skv. 1. mgr. skal gefa til kynna með umferðarmerkjum og auglýsingum á opinberum vettvangi, svo sem á vefsetri Vegagerðarinnar eða sveitarfélags eða með öðrum tryggum hætti.

3. gr.

Forsendur fyrir beitingu úrræða

Takmörkun eða banni skv. 2. gr. má því aðeins beita að niðurstöður mælinga eða mengunarspár sýni með óyggjandi hætti fram á að mengun sé eða muni verða hættuleg heilsu manna á þeim tíma sem gert er ráð fyrir að takmörkun eða bann standi yfir og ef talið er að aðrar vægari aðgerðir á borð við gatnahreinsun eða rykbindingu muni ekki koma að gagni til að halda loftmengun undir viðmiðunarmörkum skv. 2. mgr. 4. gr. Þá skal skulu slíkar takmarkanir aðeins taka til þeirra svæða eða vega þar sem loftgæði eru eða munu verða hættuleg heilsu manna vegna mengunar frá umferð skv. niðurstöðum mælinga eða mengunarspáa.

4. gr.

Heimil tímabundin úrræði

Heimilt er að beita eftirfarandi tímabundnum úrræðum sbr. 2. gr.:

- bann við umferð ökutækja yfir 3,5 tonn að leyfðri heildarþyngd,
- bann við umferð ökutækja með tilteknum endatölum eða endabókstöfum í skráningarmerki,
- breytingu á hámarkshraða,
- takmörkun á umferð ökutækja sem knúin eru tilteknum mengandi aflagjöfum eða;
- bann við umferð ökutækja á negldum hjólbörðum.

Eftirfarandi mæligildi eða spágildi skal skulu höfð til viðmiðunar við mat á því hvort loftmengun sé yfir heilsufarsmörkum eða líkur séu á að svo verði:

- 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ að því er varðar sólarhringsmeðaltal á grófu svifryki (PM_{10})
- 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ að því er varðar sólarhringsmeðaltal á finu svifryki ($\text{PM}_{12.5}$)
- 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ að því er varðar klukkustundarmeðaltal niturdoxíðs (NO_2)

Úrræði skv. liðum a-e í 1. mgr. skulu ekki taka til umferðar almenningssamgangna, leigubifreiða, akstursþjónustu fatlaðra, lögreglu, sjúkrabifreiða eða slökkvibifreiða. Úrræði skv. liðum b, d og e í 1. mgr. skulu ekki taka til handhafa stæðiskorta hreyfihamlaðra.

5. gr.
Samráð

Ákvörðun um beitingu úrræða skv. 2. gr. skal tekin í samráði við viðkomandi lögreglustjóra.

Þegar um veg eða svæði er að ræða sem tengir tvö eða fleiri sveitarfélög saman skal ákvörðun um takmörkun eða bann við umferð vélknúinna ökutækja skv. 2. gr. tekin í samráði viðkomandi sveitarfélaga og eftir atvikum Vegagerðarinnar.

7. gr.
Lagastoð og gildistaka.

Reglugerð þessi, sem sett er samkvæmt heimild í 85. gr. umferðarlaga nr. 77/2019, með síðari breytingum, öðlast þegar gildi.

Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytinu, . xxxx 2021.

Sigurður Ingi Jóhannsson.

Ragnildur Hjaltadóttir.

Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið
Sölvhólsgötu 7
101 REYKJAVÍK

Reykjavík, 15. janúar 2021
Tilvísun: 2021010180/22.3

Efni: Umsögn Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur um drög að reglugerð um umtakmarkanir og bann veghaldara við umferð vélknúinna ökutækja um stundarsakir vegna loftmengunar

Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur (HER) hefur tekið til umsagnar mál nr. 2/2021 í samráðsgátt, drög að reglugerð um breytingu á reglugerð nr. 822/2004 um gerð og búnað ökutækja. HER hefur farið yfir þau gögn sem málinu fylgja og gerir eftirfarandi umsögn.

HER hefur lengi kallað eftir frekari heimildum til að takmarka umferð til að draga úr loftmengun og telur jákvætt að nú liggi fyrir reglur sem gefa færi á áhrifaríkari aðgerðum. Að mati HER þarf þó að skerpa á nokkrum atriðum og gerir eftirfarandi athugasemdir við einstaka greinar.

Í 2. mgr. gr. 2 í reglugerðardrögunum er tilgreint að til grundvallar banni á umferð skuli liggja mat viðkomandi heilbrigðisnefndar og rökstuðningur studdur mæliniðurstöðum eða mengunarspám UST eða heilbrigðiseftirlits viðkomandi sveitarfélags. HER bendir á að mengunarspálíkan UST er ekki enn komið í notkun og engin heilbrigðiseftirlit á landinu hafa slík líkön til að framkvæma mengunarspár. Til að spá fyrir um loftgæði næstu daga er stuðst við mæliniðurstöður og veðurspár til að meta líkur á að mengun fari fyrir heilsuverndarmörk. Því telur HER að bæta eigi inn í mgr. 2 orðinu veðurspám og yrði hún þá svohljóðandi:

"Til grundvallar slíku banni skal liggja fyrir mat viðkomandi heilbrigðisnefndar og rökstuðningur fyrir takmörkun umferðar vegna mengunar, studdur mæliniðurstöðum, **veðurspám** eða mengunarspám Umhverfisstofnunar eða heilbrigðiseftirlits viðkomandi sveitarfélags".

Í gr. 3 í reglugerðardrögunum er tekið fram að takmörkun eða banni skv. 2. gr. má því aðeins beita að niðurstöður mælinga eða mengunarspár sýni með óyggjandi hætti fram á að mengun sé eða muni verða hættuleg heilsu manna á þeim tíma sem gert er ráð fyrir að takmörkun eða bann standi yfir. HER telur orðið óyggjandi vera of afdráttarlaust hér, spár eru alltaf byggðar á líkum og mati. Betra væri að nota orðalag eins og niðurstöður mælinga eða mengunarspár *bendi til* eða *sýni að miklar líkur* séu á að mengun sé eða muni verða hættuleg heilsu manna og leggur til að greininni verði breytt skv. því.

Í gr. 4 í reglugerðardrögunum eru talin upp þau tímabundnu úrræði sem heimilt er að beita. Í lið e) er tilgreint bann við umferð ökutækja á negldum hjólbörðum. HER bendir á að sem skammtímaaðgerð gerir bann við umferð ökutækja á negldum hjólbörðum lítið til að draga úr mengun enda felast neikvæð áhrif þeirra í auknu sliti þeirra á götum og þannig myndun þeirra á meira svifryki. Algert bann innan marka ákveðinna sveitarfélaga allan vetur eða hluta hans væri vissulega mögulegt en varla raunhæft í ljósi umferðar milli landshluta. Erfitt væri einnig að framfylgja tímabundnu banni með eftirliti. HER leggur frekar til að heimilt verði að leggja gjald á nagladekk innan hvers sveitarfélags og unnt væri að útfæra heimildir fyrir bíla sem koma utan þess svæðis. Horfa mætti til reynslu Norðmanna sem hafa náð góðum árangri í að draga úr svifryksmengun með álagningu slíkra gjalda. Einnig leggur HER til að bætt verði við mæligildi eða spágildi í 2. mgr. 4.gr. Þar kæmi inn liður d) sem væri svohljóðandi: 75 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ að því er varðar sólarhringsmeðaltal niturdíoxíðs (NO_2). Á undanförunum árum hefur orðið algengara að niturdíoxíð fari yfir sólarhringsheilsuverndarmörk og þar sem mestar líkur eru á því við ákveðnar veðuraðstæður er auðveldara að spá fyrir um slíkt heldur en hvenær farið er yfir klukkustundarheilsuverndarmörk. Niturdíoxíðmengun hefur neikvæð heilsufarsáhrif og því nauðsynlegt að geta líka gripið til aðgerða ef farið er yfir sólarhringsheilsuverndarmörk eða líkur séu á að það gerist. Loks vill HER benda á eftirfarandi villur í gr. 4. Í lið b) í 2. mgr. á að standa $\text{PM}_{2.5}$, ekki $\text{PM}_{12.5}$. Í lið c) skal standa niturdíoxíð, ekki niturdoxíð.

Virðingarfyllst
f.h. Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur

Svava S. Steinarsdóttir
Svava S. Steinarsdóttir
Heilbrigðisfulltrúi